

† DANIEL

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCȚIITORUL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI

ȘI

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA HRISTOS DOMNUL NOSTRU,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

*„Bucurați-vă pururea întru Domnul!
Și iarăși zic: Bucurați-vă!”
(Filipeni 4, 4)*

Hristos a înviat!

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Pentru Ortodoxie sărbătoarea Sfintelor Paști este o icoană de lumină a bucuriei veșnice din Împărăția cerurilor. Însă această bucurie are izvorul în Iisus Hristos Cel răstignit și înviat, Biruitorul păcatului, al iadului și al morții. Iată cum descrie Sfântul Ioan Gură de Aur această biruință a lui Hristos Cel răstignit și înviat: „Deși Stăpânul nostru a învins, deși El a înfipt trofeul, totuși veselia, bucuria este comună, este și a noastră. Căci pentru mântuirea noastră s-au făcut toate. Prin acelea prin care diavolul ne-a biruit, prin acelea l-a biruit Hristos pe diavol. (...) Prin pom l-a biruit diavolul pe Adam; prin Cruce l-a biruit Hristos pe diavol. Lemnul acela, cel dintâi, a trimis în iad, iar lemnul acesta, al Crucii, a chemat din iad pe cei plecați acolo. Lemnul acela, cel dintâi, l-a ascuns pe Adam cel gol, ca pe un rob, iar lemnul

acesta, al Crucii, L-a arătat tuturor gol pe Biruitor, pironit în vârful Crucii. Și iarăși, moarte într-o parte, și moarte în alta: una a osândit pe cei de după Adam, iar cealaltă a înviat cu adevărat pe cei ce muriseră înainte de moartea lui Hristos. «Cine va grăi puterile Domnului și cine va face auzite toate laudele Lui?» (Psalmul 105, 2). Din muritori am ajuns nemuritori. Am fost doborâți și am înviat. Am fost biruiți și am ajuns biruitori. Acestea-s faptele cele mari ale Crucii! Acestea-s dovezile cele mari ale Învierii! Astăzi îngerii saltă și toate puterile cerești se veselesc și cântă împreună pentru mântuirea întregului neam omenesc. (...) Astăzi a eliberat Domnul din tirania diavolului firea omenească și a întors-o la noblețea ei de mai înainte. (...) Astăzi, pretutindeni, peste toată lumea, bucurie și veselie duhovnicească. Astăzi poporul îngeresc și corul puterilor celor de sus se veselesc de mântuirea oamenilor”¹.

Întrucât Hristos Cel răstignit și înviat este **izvorul bucuriei depline și netrecătoare** (cf. Ioan 17, 13), *legătura vie cu El, prin credință puternică, rugăciune fierbinte și fapte bune, aduce bucurie în viața Bisericii și în sufletele credincioșilor.* Această bucurie a credinței în Hristos și a iubirii statornice față de El este o constantă a vieții creștine și este numită de către Sfântul Apostol Pavel „**bucurie în Domnul**” (cf. Filipeni 4, 4). Ea este *roadă a Duhului Sfânt* în sufletul omului credincios și iubitor de Hristos și de semeni (cf. Galateni 5, 22) și *aroună a bucuriei veșnice* din Împărăția lui Dumnezeu (cf. Romani 14, 17). Această bucurie, ca prezență a harului lui Hristos în sufletul omului credincios, luptător cu păcatul și cu greutățile vieții, *nu pierde nici în vreme de încercare* (cf. 2 Corinteni 6, 10; 7, 4; 1 Tesaloniceni 1, 6; 2, 19), ci, dimpotrivă, *crește când creștinul credincios suferă pentru Hristos și pentru Biserică* (cf. Coloseni 1, 24; Evrei 10, 34; 12, 2; Iacov 1, 2; 1 Petru 4, 13). **În viața duhovnicească a creștinului, bucuria credinței se intensifică și se statornicește prin rugăciune fierbinte, prin pocăință și iertare de păcate, prin eliberarea de patimile egoiste, prin**

---

¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, pp. 150-151.

cuvântul bun și prin fapta cea bună, prin viață curată și iubire sfântă. Ea devine bucurie permanentă a celor ce înaintează pe calea sfințeniei.

Când Sfânta Biserică a lui Hristos cheamă pe toți oamenii la mântuire, ea îi cheamă de fapt să cunoască această bucurie sfântă în Hristos - Izvorul bucuriei veșnice. După ce Hristos-Domnul Cel răstignit a înviat din morți, El întâmpină pe cele femeile mironosițe, care veniseră la mormântul Său, cu salutarea: ***Bucurați-vă!*** (Matei 28, 9).

Când Hristos Cel înviat din morți Se înalță întru slavă la ceruri, El făgăduiește ucenicilor Săi că va fi permanent împreună cu ei și cu cei ce cred în El, *„în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor”* (cf. Matei 28, 20), iar ucenicii Săi trăiesc cu *„bucurie mare”* (cf. Luca 24, 52) adevărul făgăduinței lui Hristos și al prezenței Lui în ei, prin lucrarea Duhului Sfânt, Mângâietorul (cf. Ioan 15, 26; 16, 13-14).

Bucuria celor ce cred în Hristos-Domnul și-L iubesc pe El este vestită de Sfântul Apostol Petru, ca fiind **bucurie preaslăvită a mântuirii**, plină de har și lumină: *„pe El (pe Hristos), fără să-L fi văzut, Îl iubiți; întru El, deși acum nu-L vedeți, voi credeți și vă bucurați cu bucurie negrăită și preaslăvită, dobândind răsplata credinței voastre, mântuirea sufletelor”* (1 Petru 1, 8-9).

Pacea și bucuria dăruite Bisericii de către Hristos Cel înviat ca pace sfântă și bucurie negrăită și preaslăvită ni se descoperă în luminile și înțelesurile duhovnicești și tainice ale sărbătorii Sfintelor Paști, în care Biserica lui Hristos de pe pământ trăiește cel mai intens vocația sa cerească: aceea de a fi *„laborator al învierii”* (cum o numește Sfântul Maxim Mărturisitorul) și *„anticameră a Împărăției cerurilor”* (cum o numește Sfântul Nicolae Cabasila).

Frumusețile liturgice și sensurile duhovnicești ale sărbătorii Sfintelor Paști ne înalță mintea și inima spre lumina sau slava netrecătoare a Împărăției lui Dumnezeu în care vor locui dreptii și sfinții după Învierea de obște (cf. Apocalipsa 21, 23).

Iată câteva din înțelesurile duhovnicești ale slujbei de Înviere și ale tradițiilor creștine de Paști:

În noaptea Sfintelor Paști, *întunericul* produs prin stingerea luminii și a lumânărilor în biserica lăcaș de cult, exact la miezul nopții, simbolizează „întunericul cel mai din afară” (Matei 25, 30) al morții și al iadului, în care a coborât Hristos Dumnezeu cu sufletul Său uman (cf. 1 Petru 3, 18-19). Totodată, *sufletul viu și îndumnezeit al lui Hristos coborât la iad* este simbolizat de singura candelă care rămâne aprinsă în biserică, și anume *candela de pe Sfânta Masă, din Sfântul Altar*, deoarece Sfânta Masă simbolizează mormântul Domnului Hristos, din care El a înviat. Când protosul (arhiereul sau preotul) aprinde *lumânarea de Paști* din candela de pe Sfânta Masă, iese din altar și *ridică lumânarea în văzul tuturor*, aceasta semnifică *taina ridicării sau învierii lui Hristos din morți* (în limba greacă *învierea* este redată prin cuvântul *anástasis*, care înseamnă *ridicare*). Apoi, de la această *singură lumânare* a protosului, se aprind *toate lumânările clerului și credincioșilor*. Prin acest act liturgic se mărturisește simbolic adevărul că Hristos Cel Unul Sfânt este „*începătură (a învierii) celor adormiți*” (1 Corinteni 15, 20), „*întâiul născut din morți*” (Coloseni 1, 18), „*întâiul născut între mulți frați*” (Romani 8, 29), „*Cel dintâi înviat din morți ca să vestească lumină poporului (evreu) și neamurilor*” (Fapte 26, 23). Așadar, înțelegem că **Învierea lui Hristos este începutul și temelia învierii tuturor oamenilor, a învierii de obște**. Din acest motiv, proclamarea Învierii lui Hristos se face în afara edificiului bisericii, în auzul și în văzul tuturor oamenilor, deoarece învierea sau biruința asupra morții este darul lui Dumnezeu pentru întreaga omenire.

Bucuria Învierii este o bucurie mai tare decât suferința și moartea, pentru că nu este bucurie produsă de lumea robită de păcat și moarte, ci este bucurie izvorâtă din Hristos Cel înviat, Cel ce a biruit păcatul și moartea. *Bucuria Învierii este bucuria intrării omului în slava și fericirea vieții veșnice a lui Dumnezeu*. Din acest motiv, *ca și sufletele curățite și înnoite prin rugăciune și post, prin pocăință și*

împărtășire euharistică, *veșmintele liturgice de Paști sunt albe ca lumina*, iar credincioșii ortodocși poartă *haine noi și frumoase*, după ce au zugrăvit și împodobit și casele lor, ca să fie *pline de lumină și frumusețe*.

Lumânările de Paști simbolizează lumina lui Hristos Cel înviat împărtășită oamenilor. Iar *ouăle roșii sau încondeiate de Paști* simbolizează viața frumoasă trăită în iubire smerită și sfântă, care este mai tare decât păcatul și moartea. **Crucea unită cu lumânarea de Înviere** arată biruința lui Hristos Cel răstignit și înviat asupra răutății demonilor (cf. Coloseni 2, 15), dar și biruința iubirii Sale răstignite asupra urii, invidiei și violenței celor care L-au răstignit.

Troparul Învierii: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”, cântat pe glasul al V-lea, este o **cântare de biruință și de bucurie** care devine în același timp mărturisirea și respirația spirituală a Bisericii timp de 40 de zile, din noaptea de Paști și până la sărbătoarea Înălțării Domnului. Acest tropar ne aduce bucurie și lumină în suflet atât prin simplitatea formei, cât și prin bogăția conținutului. În el se concentrează toată *Evangelia sau Vestea cea Bună a iubirii milostive nesfârșite a lui Dumnezeu pentru lume*, dar și toată credința și speranța Bisericii Ortodoxe, care se hrănește din bucuria Învierii lui Hristos.

Forma concisă a *troparului Învierii* este **salutul pascal: Hristos a înviat!, Adevărat a înviat!**, pe care-l adresăm unii altora în această perioadă. Salutul pascal este o *mărturisire de credință*, care arată că adevărul Învierii lui Hristos a fost primit de noi pentru a-l transmite mai departe lumii; astfel **fiecare creștin ortodox devine un vestitor al Învierii Domnului, urmând pildei femeilor mironosițe și Sfinților Apostoli, care L-au întâlnit pe Hristos Cel înviat.**

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Sărbătoarea Sfințelor Paști ne arată iubirea lui Dumnezeu pentru oameni și pentru întregul univers. **Lumina Învierii lui Hristos dă sens vieții creștine**

zilnice, pentru că Hristos Cel înviat, prin harul Său, rămâne tainic prezent și lucrător în Biserica Sa, până la sfârșitul veacurilor: „*Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor*” (Matei 28, 20). **Lumina și bucuria Învierii lui Hristos dau sens istoriei universale a omenirii**, pentru că o îndreaptă spre învierea universală (de obște) și spre judecata universală, adică spre evaluarea spirituală a vieții tuturor oamenilor din toate timpurile și din toate locurile, potrivit criteriului iubirii milostive față de cei aflați în nevoi (cf. Matei 25, 31-46). **Lumina Învierii lui Hristos dă sens întregii creații**, întregului univers sau cosmos, pentru că ea îndreaptă actualul univers, care îmbătrânește, spre „*un cer nou și un pământ nou*”, în care „*moarte nu va mai fi*” (Apocalipsa 21, 1 și 4). De aceea, Biserica Ortodoxă cântă în noaptea de Paști: „*Acum toate s-au umplut de lumină și cerul și pământul și cele de sub pământ*”. Adică **acum toate s-au umplut de sens și de speranță, pentru că existența umană și întreaga creație vor fi eliberate și vindecate de absurditatea și stricăciunea morții** (cf. 1 Corinteni 15, 51-58).

Însă, **dacă nu ar fi înviere a morților, viața omului, ca ființă rațională, liberă și iubitoare, s-ar reduce la un orizont biologic limitat, care se termină la mormânt. Fără înviere, toate idealurile omenirii de adevăr, dreptate, bunătate și iubire sinceră rămân fără suport etern și fără sens existențial.** În această privință Sfântul Grigorie de Nyssa se întreabă: „*Dacă nu este înviere ce folos avem din dreptate, și din adevăr, și din bunătate, și din tot binele? (...) Dacă înviere nu este, ci sfârșitul vieții este moartea, atunci îngăduinte-mi sunt învinuirile și hulele; (...) călcătorul de jurământ neîncetat să-și calce jurământul, (...) altul să mintă cât voiește, fiindcă adevărul nu are nici o roadă; nimeni să nu-l miluiască pe cel sărac, căci nerăsplătită rămâne mila, (...) dacă nu este înviere atunci nu este nici judecată, atunci și frica lui Dumnezeu este izgonită, iar unde frica nu dăruiește înțelepciune, acolo dănuiește diavolul cu păcatul. Foarte potrivit a scris David către unii ca aceștia psalmul acela: «Zis-a cel nebun întru inima lui: Nu este Dumnezeu! Stricatu-s-au și s-au urâțit întru uneltiri» (Psalmul 13, 1)*”. Dar pentru că este înviere, spune Sfântul Grigorie,

„morții își vor recăpăta sufletele, fiecare se va scula spre a răspunde pentru cele făcute în viață, fiind alcătuit așa cum era mai înainte, din suflet și trup”².

Înțelegem, așadar, că, pentru oameni, **credința în înviere este izvor de lumină și putere spirituală pentru a mărturisi în lume adevărul, pentru a lupta pentru dreptate și libertate, pentru a cultiva iubirea curată și milostivă, pentru a săvârși faptele bune**, mai ales, când societatea umană este robită de multe răutăți pricinuite îndeosebi de lăcomia de avere, de putere, de plăcere și de slavă deșartă. De aceea, în afirmarea sensului vieții, poetul exclamă: *„Credința-n zilele de apoi/E singura tărie-n noi”* (G. Coșbuc).

În lumina Învierii, ca biruință a iubirii milostive a lui Hristos, înțelegem că vindecarea oamenilor de fapte nedrepte și patimi rele, individuale și colective, *necesită pocăință sau convertire, adică regret profund pentru răul săvârșit și dorința puternică de a pune un început bun*. Astfel, pocăința, ca stare de întristare sau căință și eveniment spiritual de înnoire a vieții, devine *izvor de bucurie*. În acest sens, Domnul Iisus Hristos spune că *„mare bucurie se face în cer, când un păcătos se întoarce la Dumnezeu”* (Luca 15, 10). Uneori, dacă oamenii nu se pocăiesc din propria convingere, ajung mai târziu în situații dificile care-i determină să se pocăiască prin constrângeri sau necazuri neașteptate. Pe unii necazurile îi schimbă în bine, devenind mai smeriți, mai responsabili și mai buni, pe alții încercările grele îi fac mai răi sau mai agresivi, pentru că sufletul lor n-a ajuns să simtă că *numai libertatea de-a face binele este adevărata libertate*.

Iubiți frați și surori,

Într-o lume marcată de instabilitate și nesiguranță, de conflicte violente și neînțelegeri între popoare, mulți oameni sunt astăzi întristați și deznădăjduiți.

---

² Sfântul Grigorie de Nyssa, *Omilii la praznice împărătești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2015, pp. 112-113.

De aceea, *trebuie să căutăm mai intens bucuria pe care ne-o aduce întâlnirea cu Hristos Cel înviat, Cel Care a biruit păcatul și moartea, și să împărtășim această bucurie celor întristați, prin rugăciune și fapte de ajutorare și solidaritate.*

Bucuria prezenței iubirii milostive a lui Hristos Cel înviat în inima creștinilor inspiră *filantropia sau dragostea milostivă sau generoasă, care alină întristarea tuturor celor pe care nu îi mai iubesc cei ce i-au cunoscut cândva, dar pe care îi iubește Dumnezeu Cel milostiv.*

De aceea, fiecare dintre noi suntem chemați să fim în jurul nostru martori și slujitori ai păcii și bucuriei lui Hristos Cel înviat, mai ales în spitale, orfeline, închisori, azile de bătrâni și case în care se află oameni în suferință și sărăcie, întristare și singurătate.

Să arătăm în jurul nostru lumină din lumina Învierii lui Hristos; să privim fața fiecărui om în lumina Învierii lui Hristos, ca pe o *sfântă lumânare de Paști aprinsă în lume de iubirea lui Hristos pentru oameni.*

Să înălțăm rugăciuni și *pentru toți românii care se află departe de țară, printre străini, ca să păstreze credința creștină ortodoxă strămoșească și să cultive iubirea față de valorile noastre spirituale și culturale românești!*

Fie ca pacea și bucuria aduse de Hristos-Domnul apostolilor și femeilor mironosițe în ziua Învierii Sale să umple inimile și casele tuturor, ca împreună să preamărim bogăția iubirii și milostivirii lui Dumnezeu pentru oameni prin cuvântul bun și fapta cea bună.

Ne rugăm lui Dumnezeu ca *Sfintele Sărbători de Paști să vă aducă tuturor ani mulți cu pace și bucurie, sănătate și mântuire, adresându-vă totodată salutul pascal: Hristos a înviat!*

Al vostru către Hristos Domnul rugător,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române